

รายงานการดำเนินงานตามนโยบายและวาระแห่งชาติ เรื่อง การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

ภายหลังจากที่ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีได้ประกาศเจตนารมณ์และมอบนโยบายของรัฐบาลที่ชัดเจน ในการประชุมระดับชาติเรื่องการค้ามนุษย์ เมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๗ เป็นต้นมา หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาคส่วนราชการ องค์กรเอกชนและองค์การระหว่างประเทศ ได้ประสานความร่วมมือกันในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ อันสนองตอบต่อนโยบายของรัฐบาลและปรากฏผลเป็นรูปธรรม ดังต่อไปนี้

๑. ด้านการป้องกันมิให้หญิงและเด็กตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์

ได้ดำเนินการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในปัญหาการค้ามนุษย์แก่สาธารณชน และเพื่อให้สังคมเกิดความตระหนักต่อการค้ามนุษย์ และภัยสังคมต่าง ๆ ที่คุกคามเด็กและสตรี จำเป็นที่จะต้องดำเนินการในระดับกว้างให้สาธารณชนรับรู้อย่างทั่วถึงและมีความต่อเนื่อง ซึ่งอาศัยการประสานความร่วมมือจากหน่วยงานทุกภาคส่วน โดยได้มีการดำเนินการ ดังนี้

๑.๑ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ริเริ่มการจัดทำร่างข้อตกลงความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการให้ความรู้แก่เยาวชนสตรีเพื่อป้องกันการถูกล่อลวง ซึ่งเป็นการมุ่งเน้นการประสานความร่วมมือระหว่างส่วนราชการต่าง ๆ เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์และบูรณาการแผนงาน งบประมาณ โครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรณรงค์ป้องกันปัญหาการค้าประเวณีในกลุ่มเยาวชน สตรี การสร้างความตระหนักต่อภัยคุกคามทางเพศต่าง ๆ ที่มีต่อสตรีและเด็ก ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการกลไกและแผนงานร่วมกันที่เป็นรูปธรรมและชัดเจน จึงได้จัดตั้งคณะทำงานจัดทำข้อตกลงความร่วมมือในการให้ความรู้แก่เยาวชนสตรีเพื่อป้องกันการถูกล่อลวงขึ้น

๑.๒ การจัดทำสื่อและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เพื่อใช้ในการรณรงค์ โดยใช้แนวทางการเปิดโอกาสให้กลุ่มเยาวชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการรณรงค์ป้องกัน ตั้งแต่การร่วมกับองค์การระหว่างประเทศจัดเวทีให้เด็กและเยาวชนให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ต่อรัฐบาล การมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อ และการเสริมพลัง (empower) ให้ผู้เสียหายได้มีบทบาทในการรณรงค์ให้ สาธารณชนทราบถึงภัยการค้ามนุษย์ ซึ่งกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้มุ่งเน้นการใช้สื่อที่เป็นที่นิยมและศรัทธาของสาธารณชน ได้แก่ การให้พระภิกษุที่มีชื่อเสียงเป็นผู้นำในการให้ความรู้เรื่องภัยการค้ามนุษย์ ต่อหญิงไทยที่ประสบปัญหาในต่างประเทศ การจัดทำสื่อวีซีดี ดีวีดีเผยแพร่ นอกจากนี้ได้จัดทำโครงการ Human Trafficking Wristband ผลิตสายรัดข้อมืออย่างซึ่งกำลังได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย เพื่อรณรงค์ให้สังคมได้ทราบถึงปัญหาการค้ามนุษย์ และเป็นการรณรงค์หารายได้เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานป้องกันต่อไป

๑.๓ การประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดในการค้ามนุษย์ เพื่อหวังผลในการปรามมิให้เกิดการกระทำความผิด และเผยแพร่ผลการดำเนินคดีให้เป็นที่ประจักษ์แก่สาธารณชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยจัดแถลงข่าวต่อสื่อมวลชนทางโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์และเว็บไซต์

โดยคดีล่าสุดซึ่งได้รับความสนใจจากสื่อมวลชนและประชาชน คือ คดีการลงโทษต่อนายหน้าชาว กัมพูชา ซึ่งได้ล่อลวงหญิงและเด็กชาว กัมพูชาไปค้าประเวณี

๑.๔ การรณรงค์ในชุมชนและกลุ่มเสี่ยง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ มนุษย์ ได้จัดทำโครงการโครงการให้ความรู้กับหญิงไทยเพื่อป้องกันภัยในต่างประเทศ รวมทั้งโครงการ พัฒนากลไกและเครือข่ายเฝ้าระวังในชุมชน ร่วมกับผู้นำท้องถิ่น ผู้นำสตรีภาครัฐและเอกชน โดย ในปี ๒๕๔๗ ได้ดำเนินการในพื้นที่จังหวัดพะเยา เชียงใหม่ เชียงราย ลำปางและนครราชสีมา ซึ่งจาก การสำรวจแล้วพบว่าเป็นพื้นที่ต้นทาง จึงได้เชิญวิทยากรจากกระทรวงการต่างประเทศ ผู้นำศาสนา บุคลากรทางสาธารณสุข ที่มีประสบการณ์ตรงในการช่วยเหลือหญิงไทยมาให้ความรู้และแลกเปลี่ยน ประสบการณ์

๑.๕ การดำเนินโครงการเครือข่ายอาสาสมัครช่วยเหลือหญิงไทยในต่างประเทศ ซึ่ง ปัจจุบันมีเครือข่ายอาสาสมัครใน ประเทศ ได้แก่ เดนมาร์ก เนเธอร์แลนด์ ฝรั่งเศส เยอรมัน สวิต เซอร์แลนด์ ออสเตรเลีย และญี่ปุ่น ซึ่งเป็นประเทศปลายทาง ซึ่งริเริ่มโครงการจากแนวความคิดจาก การที่ได้ทำงานช่วยเหลือคนไทยในต่างประเทศร่วมกับกรมการกงสุล สถานทูต/สถานกงสุลไทยในต่าง ประเทศ พบว่า ยังมีกลุ่มคนไทยพลัดที่มีศักยภาพในการที่จะเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาให้แก่หญิงไทยที่ ประสบปัญหาในต่างประเทศ โดยได้จัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือระหว่างอาสาสมัครมาแลกเปลี่ยน ความรู้ ความเข้าใจถึงปัญหาการค้ามนุษย์ กลไกทางด้านนโยบาย กฎหมาย วิธีการแก้ไข และแหล่งให้ ความช่วยเหลือต่างๆ ร่วมกับเครือข่ายอาสาสมัครในท้องถิ่นในประเทศไทย หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง โดยได้จัดประชุมครั้งล่าสุด เมื่อวันที่ ๑๘ - ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ที่กรุงเทพฯ

นอกจากนี้ ยังได้มีการส่งเสริมการศึกษาวิจัย การสร้างความเข้าใจในเรื่องการค้า มนุษย์ และการฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

๒. ด้านการบังคับใช้กฎหมาย และนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษ

๒.๑ ในการดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดโดยหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้มี การดำเนินการต่อผู้กระทำความผิดตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้า ประเวณี พ.ศ. ๒๕๓๙ พระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๐ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๔๒ และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีการดำเนินคดีที่เกี่ยวกับการค้าประเวณี จำนวน ๒๒,๑๗๓ ราย มีผู้ต้องหา ๒๒,๒๙๕ คน ดำเนินการทางปกครองแก่สถานบริการโดยพักใช้ใบอนุญาต ๑๓๓ ราย

๒.๒ ในส่วนของการกำหนดกฎหมายและการปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับสถาน การณ์ปัญหาในปัจจุบัน กระทรวงยุติธรรมได้ดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ พระราชบัญญัติการคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖ และพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย แก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ นอกจากนี้ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการต่อเนื่องในการพิจารณา ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย พระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๐ โดยจัดทำเป็นร่างพระราชบัญญัติในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ..... ดังจะได้นำ

เสนอในรายละเอียดต่อไป นอกจากนี้แล้ว ในส่วนของการบังคับใช้กฎหมาย ได้มีการนำพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๕๒ มาใช้เพื่อให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติในคดีการค้ำมนุษย์

๒.๓ การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้จัดฝึกอบรมหลักสูตรสืบสวนสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานคดีเด็ก สตรี และการค้ำมนุษย์ ให้แก่พนักงานสอบสวนแล้ว ปีละ ๒ รุ่น จำนวน ๖๐๐ คน

๓. ด้านการคุ้มครองและเยียวยาหญิงและเด็กที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ำมนุษย์

๓.๑ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ดำเนินการประสานงานร่วมกับกระทรวงการต่างประเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้การช่วยเหลือหญิงและเด็กที่ตกเป็นเหยื่อการค้ำมนุษย์ โดยมีผลการดำเนินงานจำแนกได้ ดังนี้

- กรณีหญิงไทยที่ประสบปัญหาและถูกส่งกลับจากต่างประเทศ ได้ให้ความช่วยเหลือ ในปี ๒๕๕๗ จนถึงปัจจุบัน (๓๐ เมษายน ๒๕๕๘) จำนวนทั้งสิ้น ๒๔๗ คน พบว่ามีหญิงที่ถูกส่งกลับจากประเทศญี่ปุ่นมากที่สุด จำนวน ๗๙ คน รองลงมาคือประเทศมาเลเซีย จำนวน ๕๗ คน ประเทศออสเตรเลีย ๑๖ คน และในส่วนที่เหลือกระจายไปตามภูมิภาคต่าง ๆ ในทวีปเอเชีย ยุโรปและแอฟริกา จำนวน ๙๕ คน

- กรณีหญิงและเด็กต่างชาติ ในปี ๒๕๕๗ จนถึงปัจจุบัน (๓๐ เมษายน ๒๕๕๘) ได้ช่วยเหลือหญิงและเด็กชาวกัมพูชา ๒๗๕ คน พม่า ๗๘ คน ลาว ๑๘๔ คน เวียดนาม ๘ คน จีน ๕ คน และสัญชาติอื่น ๆ ๖ คน รวมเป็น ๕๕๖ คน โดยมีสถิติการดำเนินการช่วยเหลือหญิงและเด็กต่างชาตินับแต่ปี ๒๕๔๒ จนถึงปัจจุบัน รวมจำนวนทั้งสิ้น ๑,๙๘๘ คน

๓.๒ การจัดทำบันทึกข้อตกลงเรื่องแนวทางปฏิบัติร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการกรณีเด็ก และหญิงซึ่งตกเป็นเหยื่อของการค้ำมนุษย์ในพื้นที่ ๙ จังหวัดภาคเหนือ พ.ศ. ๒๕๕๖ ซึ่งได้มีการลงนาม เมื่อวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๖ และอยู่ระหว่างการเตรียมจัดทำบันทึกข้อตกลงภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันออก เพื่อให้สอดคล้องกับบันทึกข้อตกลงภายในประเทศที่ได้ดำเนินการไปแล้ว รวม ๔ ฉบับ และนโยบายและแผนระดับชาติ เรื่องการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหาค้าเด็กและหญิงภายในประเทศ และข้ามชาติ พ.ศ. ๒๕๕๖ ซึ่งอยู่ระหว่างการจัดทำแผนปฏิบัติการสำหรับ ปี ๒๕๕๘ - ๒๕๕๙

๔. ด้านความร่วมมือระหว่างประเทศในการป้องกัน ปราบปราม การคุ้มครองและส่งคืนสู่สังคม

ในการส่งเสริมให้เกิดการประสานความร่วมมือกับระหว่างประเทศทั้งที่เป็นประเทศต้นทางและประเทศปลายทาง เพื่อให้เกิดกลไกการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและการทำงานด้านการป้องกันปราบปรามผู้กระทำความผิด การคุ้มครองช่วยเหลือและการจัดบริการฟื้นฟูเยียวยา การส่งกลับและการลดการติตราผู้ตกเป็นเหยื่อการค้ำมนุษย์ให้สามารถคืนสู่สังคม หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ร่วมมือกันผลักดันให้เกิดกลไกความร่วมมือต่าง ๆ ดังนี้

๔.๑ การดำเนินงานตามกรอบความร่วมมือ “บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือในการต่อต้านการค้ามนุษย์ในอนุภูมิภาคสุ่มแม่น้ำโขง” หรือกระบวนการ COMMIT Process (Coordinated Mekong Ministerial Initiative against Trafficking) ซึ่งภายหลังจากการลงนามในบันทึกความเข้าใจดังกล่าว ได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการในระดับอนุภูมิภาคเพื่อต่อต้านมนุษย์ ระยะ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๕๐) Sub-regional Plan of Action ๒๐๐๕ - ๒๐๐๗: SPA) และกำหนดโครงการ/ กิจกรรม เพื่อดำเนินงานตามแผนฯ โดยจัดอยู่ในรูปของ “แนวคิดข้อเสนอโครงการ (Project Proposal Concepts: PPCs) จำนวน ๑๒ โครงการ/กิจกรรม ทั้งนี้ ในการดำเนินการต่าง ๆ ได้ทำงานประสานกับสำนักงานโครงการความร่วมมือสหประชาชาติเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ในอนุภูมิภาคสุ่มแม่น้ำโขง (UNIAP) ซึ่งได้รับมอบหมายให้เป็นเลขานุการ ผ่านกลไก “คณะทำงานเพื่อประสานความร่วมมือในอนุภูมิภาคสุ่มแม่น้ำโขงเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์” ที่ได้รับการแต่งตั้งจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในการพิจารณาโครงการและกิจกรรมต่างๆ พร้อมทั้งได้เห็นชอบในโครงการและกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการแล้ว ในการประชุมคณะเจ้าหน้าที่อาวุโสของประเทศในอนุภูมิภาคสุ่มแม่น้ำโขงเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ ครั้งที่ ๓ (COMMIT SOM III) เมื่อวันที่ ๒๙ - ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๘ ณ กรุงเทพมหานคร สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

๔.๒ การจัดทำร่างบันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวว่าด้วยความร่วมมือต่อต้านการค้ามนุษย์ ซึ่งเป็นการสานต่อการดำเนินงานร่วมกันระหว่างประเทศไทยและลาวในการคุ้มครองหญิงและเด็กสาวที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์รวมทั้งกลุ่มที่ประสบปัญหาต่าง ๆ ที่มีมาก่อนหน้านี้ โดยกระทรวงได้จัดการประชุมหารือร่วมกับส่วนราชการฝ่ายลาวหลายครั้ง เพื่อจัดทำร่างบันทึกความเข้าใจดังกล่าว ปัจจุบันได้มีการเห็นชอบกันในร่างสุดท้ายแล้ว ซึ่งจะได้นำเสนอร่างบันทึกความเข้าใจดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อขอความเห็นชอบ นอกจากนี้ ยังได้มีการหารือเพื่อจัดทำร่างแผนปฏิบัติการให้เป็นไปตามกรอบความร่วมมือตามบันทึกความเข้าใจต่อไป

๔.๓ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ร่วมมือกับหน่วยงานและองค์การระหว่างประเทศต่าง ๆ ในการผลักดันให้เกิดกลไกภาครัฐในประเทศต้นทาง โดยเฉพาะกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านในอนุภูมิภาคสุ่มแม่น้ำโขง ในการคุ้มครองช่วยเหลือ ไม่ลงโทษต่อเหยื่อการค้ามนุษย์ในฐานะหลบหนีออกจากประเทศ และสร้างระบบและกลไกในการรองรับการส่งกลับและดูแลเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในการคืนสู่สังคมอย่างต่อเนื่อง โดยมีความคืบหน้าในการหารือร่วมกับส่วนราชการของประเทศสหภาพพม่า จีน เวียดนาม ซึ่งเป็นประเทศที่ยังไม่มีระบบการรองรับและช่วยเหลือเช่นเดียวกับประเทศกัมพูชาและลาว โดยได้มีการหารือและส่งกลับเหยื่อการค้ามนุษย์อย่างเป็นทางการกับหน่วยงานภาครัฐของประเทศดังกล่าวแล้ว และอยู่ในระหว่างการหารือเพื่อจัดทำข้อปฏิบัติและเกณฑ์มาตรฐานในการดูแลคุ้มครองเหยื่อร่วมกันต่อไป

๔.๔ การประสานความร่วมมือกับประเทศปลายทาง ในการช่วยเหลือหญิงไทยที่ไปประสบปัญหาตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ในต่างประเทศ ให้กลับภูมิลำเนาด้วยความปลอดภัย ติดตามสืบหาครอบครัว ช่วยเหลือในการคืนสู่สังคม การดูแลฟื้นฟูร่างกายและจิตใจ และให้การช่วยเหลือด้านการดำเนินคดี โดยประสานความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ อัยการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ในปัจจุบันประเทศออสเตรเลียได้เสนอให้การสนับสนุนความร่วมมือโดยขอให้ประเทศไทยได้ดำเนินโครงการนำร่องในการพัฒนาระบบการช่วยเหลือ ผู้เสียหาย การส่ง

กลับและคืนสู่สังคมอย่างครบวงจร การประสานความร่วมมือในการดำเนินคดีและกระบวนการยุติธรรม การส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรในการทำงานร่วมกัน และการติดตามประเมินผล ซึ่งประเทศญี่ปุ่นได้ตื่นตัวและให้ความสำคัญกับการป้องกันและปราบปรามเช่นเดียวกัน และได้ส่งคณะผู้แทนจากรัฐสภา ข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศ เข้ามาหารือ เพื่อจัดทำแนวทางความร่วมมือระหว่างรัฐบาลของทั้งสองประเทศ ซึ่งจะนำไปสู่การจับทำบันทึกข้อตกลงร่วมกันต่อไปในอนาคต การประสานความร่วมมือในด้านการดำเนินคดี สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้มีการประสานการดำเนินคดีและการให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันในทางอาญา ได้แก่ การส่งพยานไปสืบพยานในชั้นศาล ในต่างประเทศ และการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ร่วมกับประเทศออสเตรเลีย ลาวและกัมพูชาแล้ว
